

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	: 2025 / 2025-177955
Raadsvergadering d.d.	: 16 oktober 2025 (It Debat 18 september 2025)
Portefeuillehouder	: Bert Koonstra
Programma	: (5) Wenjen en Omjouwing
Programmaonderdeel	: 502.1 en 503.1
Naam opsteller	: J. van der Hout (E-mail: j.vanderhout@noardeast-fryslan.nl)
Onderwerp	: Besluitvorming 'Beleidsregel zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in beschermd stads- en dorpsgezichten'.
Begrotingswijziging	: Nee

Voorgesteld raadsbesluit

1. In te stemmen met bijgaande en als zodanig gewaarmerkte 'Reactienota ontwerp beleidsregel zonnepanelen en -collectoren en buitenunits warmtepompen in beschermd dorps- en stadsgezichten' (bijlage A).
2. De 'Beleidsregel zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in beschermd stads- en dorpsgezichten 2025' als onderdeel van de welstandsnota gewijzigd vast te stellen (bijlage B).
3. De bestaande regels voor zonnepanelen in beschermd stads- en dorpsgezichten 'OT6 – zonnepanelen en -collectoren in beschermd stads- en dorpsgezichten' (bijlage C) van de welstandsnota in te trekken en te vervangen door bijgevoegde beleidsregel (bijlage B), in een passende opmaak.

Inleiding

Uw raad heeft eind 2022 unaniem een motie (2022-233944) aangenomen, met een verzoek aan het college om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om het beleid voor energie-opwekkende en -besparende maatregelen in de beschermd dorps- en stadsgezichten te versoepelen. Daarbij was de kanttekening om de eventuele versoepeling niet ten koste te laten gaan van de uitstraling en authenticiteit van het beschermd dorps- en stadsgezicht.

Eerder: uitvoering motie

In juli 2024 heeft uw college de raad geïnformeerd over de uitkomst van het onderzoek (2024-052997). De belangrijkste conclusie van dit onderzoek was dat zowel Steunpunt Monumentenzorg als de inwoners van de beschermd stads- en dorpsgezichten mogelijkheden zien om het beleid te verruimen, waarbij de karakteristieken en kwaliteiten van de beschermd gezichten behouden kunnen worden.

In de collegebrief van juli 2024 (2024-052997) zijn ook de vervolgstappen benoemd:

- a. *Actualiseren van het welstandsbeleid (beleidsregel) met input van het onderzoek*
- b. *Opstellen inspiratiedocument voor het verduurzamen van panden in een beschermd stads- en dorpsgezicht.*

Nu ligt de beleidsregel ter besluitvorming voor

Met bijgevoegde beleidsregel wordt een vervolg gegeven aan het onderzoek om de regels voor zonnepanelen in beschermd stads- en dorpsgezichten te verruimen. Dezelfde verruiming geldt ook voor zonnecollectoren en buitenunits van warmtepompen en airco's. Ook zijn thuisbatterijen toegevoegd. Dit naar aanleiding van een reactie op de ontwerp beleidsregel. De ontwerp beleidsregel heeft van 10 april tot 22 mei 2025 ter inzage gelegen. Op basis van de reacties is de ontwerp beleidsregel aangepast. In bijlage D 'Ontwerp beleidsregel met wijzigingen' is inzichtelijk welke wijzigingen zijn doorgevoerd. De beleidsregel ligt nu voor ter besluitvorming. Na vaststelling wordt een opgemaakte versie van de beleidsregel in de welstandsnota opgenomen.

Inspiratiedocument volgt

Tijdens het opstellen van een inspiratiedocument bleek dat de gemeenten Rheden en Arnhem een mooi document hebben opgesteld: '[Een warme Jas over het mooi en goed verduurzamen van oude huizen](#)'. Als gemeente mogen we verwijzen naar dit boekwerk. Waarschijnlijk wordt dit boekwerk gedigitaliseerd. Om in de tussentijd eigenaren van woningen in onze beschermd stads- en dorpsgezicht te inspireren om hun woning

te verduurzamen, is gekozen voor een tussenvariant. Op de gemeentelijke website komen voorbeelden van verduurzamen van oude huizen, met verwijzingen naar het document 'Een warme Jas voor oude huizen'.

Beoogd effect

Het beoogd effect van de beleidsregel is meer ruimte geven aan zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in de beschermde stads- en dorpsgezichten met behoud van de uitstraling en authenticiteit van de beschermde stads- en dorpsgezichten.

Argumenten

1.1 In de reactienota zijn de binnengekomen zienswijzen zorgvuldig afgewogen.

De 'Ontwerp beleidsregel voor zonnepanelen en -collectoren en buitenunits van warmtepompen in beschermde stads- en dorpsgezichten' heeft van 10 april 2025 tot en met 22 mei 2025 ter inzage gelegen. Op 14 en 23 april 2025 zijn twee inloopavonden georganiseerd, een in Holwert en een in Dokkum. Totaal hebben ca. 75 mensen gebruik gemaakt van de inloopavonden en uiteindelijk zijn er acht zienswijzen door inwoners ingediend. Ook is een aantal tijdens de inloopavond gemaakte opmerkingen genoteerd. Deze zijn meegenomen in de reactienota. Verder is een uitgebreide reactie van Hûs en Hiem ontvangen. Daarnaast is een ambtshalve reactie in de reactienota opgenomen. Dit betreft het voorstel om ook thuisbatterijen op te nemen.

Alle zienswijzen zijn in de reactienota (bijlage A) samengevat en van een reactie voorzien. In de zienswijzen is waardevolle feedback op de ontwerp beleidsregel gegeven. In een aantal gevallen hebben de zienswijzen geleid tot aanpassing van de ontwerp beleidsregel en in andere gevallen wordt de beleidsregel op basis van argumenten niet aangepast. Dit is inzichtelijk gemaakt in de reactienota.

2.1 Deze beleidsregel draagt bij aan ingezet beleid.

De verruiming van het beleid voor zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen draagt bij aan programmadoel 502.1-1A: De gemeente wekt in 2030 tenminste 70% van de benodigde elektriciteit op een duurzame wijze op. Doordat op meer panden in de beschermde stads- en dorpsgezichten zonnepanelen geplaatst mogen worden, wordt meer duurzame elektriciteit opgewekt.

Het beleid draagt ook bij aan programmadoel 503.1, waarbij ingezet wordt op behoud en versterken van de omgevingskwaliteit. Hoewel het beleid verruimd wordt, worden er geen onomkeerbare ingrepen gedaan.

2.2 De beleidsregel verruimt de mogelijkheid voor het plaatsten zonnepanelen en -collectoren, het plaatsen van buitenunits van warmtepompen en airco's en het plaatsen van thuisbatterijen in beschermde stads- en dorpsgezichten, waarbij de kwaliteiten van de beschermde gezichten behouden blijven.

Het bestaande beleid bood reeds mogelijkheden, maar na onderzoek bleek dat het mogelijk is om het bestaande beleid te verruimen. Zie hiervoor uitkomst van het onderzoek (2024-052997) naar het verruimen van het beleid dat in juli 2024 aan uw raad is voorgelegd. Hoewel de regels meer ruimte bieden, worden de waarden en kwaliteiten van de beschermde gezichten niet (permanent) aangetast. Dit onder andere door de eis dat zonnepanelen reversibel geplaatst moeten worden. In de nieuwe regels mogen de panelen ook (deels) zichtbaar zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat ze niet storend zichtbaar geplaatst worden door bijvoorbeeld alleen egaal zwarte of donkergrijze zonnepanelen toe te staan en deze in een rechthoek te plaatsen.

2.3 De ontwerp beleidsregel is op basis van de reactienota aangepast.

In de ontwerp beleidsregel zijn wijzigingen op basis van de reactienota doorgevoerd. De wijzigingen zijn inzichtelijk gemaakt in de 'Ontwerp beleidsregel met wijzigingen' (bijlage D). Naast de wijzigingen op basis van de reactienota, zijn enkele wijzigingen doorgevoerd ter verduidelijking van de tekst.

2.4 Er zijn twee grotere inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd.

Nadat de beleidsregel ter inzage heeft gelegen, zijn twee grotere wijzigingen doorgevoerd.

Ten eerste zijn thuisbatterijen toegevoegd. Deze zijn toegevoegd omdat verwacht wordt dat de vraag hiernaar gaat toenemen vanwege het afschaffen van de salderingsregeling voor zonnepanelen. Qua plaatsing en inpassing worden dezelfde regels voorgesteld als voor de buitenunits van warmtepompen. De regels voor zonnepanelen en -collectoren en buitenunits van warmtepompen zijn hierdoor niet inhoudelijk gewijzigd.

Ten tweede is ervoor gekozen om niet vier maar drie categorieën van zichtbaarheid te gebruiken. Zoals Hûs en Hiem terecht opmerkte, was er in de regels tussen de 2^e en de 3^e categorie geen verschil in de regels. Daarnaast was er enige overlap tussen de categorieën die er met de nieuwe indeling uitgehaald is. In de 3^e categorie is toegevoegd dat als een dakvlak nadrukkelijk in het zicht ligt, daar geen zonnepanelen mogelijk zijn. Dit omdat deze dakvlakken vaak juist ook beeldbepalend zijn.

In de vast te stellen 'Beleidsregel zonnepanelen en -collectoren en buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in beschermde stads- en dorpsgezichten' zijn alle wijzigingen verwerkt (bijlage B).

3.1 Het vaststellen van de beleidsregel is een bevoegdheid van de raad.

Artikel 4:19 van de Omgevingswet geeft aan dat uw raad bevoegd is om beleidsregels over het uiterlijk van bouwwerken vast te stellen. De regels voor het uiterlijk van bouwwerken zijn verzameld in de welstandsnota van 1 december 2022 van de gemeente Noardeast-Fryslân. De voorliggende beleidsregel zal worden opgenomen in de objectgerichte criteria en in de plaats komen van de bestaande regels voor zonnepanelen en -collectoren in beschermde gezichten (OT6 – zonnepanelen en -collectoren in beschermde stads- en dorpsgezichten; bijlage C).

3.2 Officiële bekendmakingen.nl schrijft een format voor dat niet past bij de opmaak van de welstandsnota.

Officiële bekendmakingen eist dat beleidsregels in een bepaald Word-format geschreven en gepubliceerd worden. Dit format is erop gericht om uniforme juridische regelingen te publiceren en is met name tekstueel gericht. Een welstandsnota geeft regels voor het uiterlijk van bouwwerken en is juist gericht op verbeelding. Daarom is voorgesteld om in de welstandsnota een opgemaakte versie op te nemen. Inhoudelijk hetzelfde, maar meer beeldend.

Toetsing aan Omgevingsvisie

2.1 De beleidsregel past binnen de doelen van de omgevingsvisie.

De beschermde stads- en dorpsgezichten zijn te behouden kwaliteiten. Daar zijn we als gemeente zuinig op. Tegelijkertijd is een kernopgave om een energie neutrale, klimaatbestendige en biodiverse gemeente te worden. Deze beleidsregel geeft invulling aan beide: met behoud van de kwaliteiten van de beschermde gezichten, op naar een energie neutrale gemeente!

Kanttekeningen en risico's

2.1 Niet overal ruimte voor zonnepanelen- en collectoren in de beschermde stads- en dorpsgezichten.

Met de nieuwe beleidsregel komt er meer ruimte voor zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in de beschermde gezichten. Maar ook de beeldkwaliteit en waarde van de beschermde stads- en dorpsgezichten blijft belangrijk. Bij het opstellen van het beleid is gezocht naar een goed evenwicht tussen beide. Dat betekent dat nog steeds niet overal in de beschermde stads- en dorpsgezichten zonnepanelen en -collectoren mogelijk zijn, buitenunits van warmtepompen en airco's en thuisbatterijen kunnen worden geplaatst. Daar waar ze te prominent in het zicht komen zijn ze uitgesloten, bijvoorbeeld aan de straatzijde.

2.2 De zonnepanelen en -collectoren worden meer zichtbaar in het straatbeeld.

Omdat de regels verruimd worden, zullen zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's en thuisbatterijen meer zichtbaar worden. De waarden van de beschermde gezichten worden echter niet onomkeerbaar aangetast. Hoewel ze meer zichtbaar worden, zijn de regels erop gericht dat ze 'niet storend' zichtbaar zijn. Bijvoorbeeld door eisen te stellen aan hoe de panelen geplaatst worden en aan de kleur van de panelen. Hierdoor blijven de panelen en units ondergeschikt en ingetogen.

Financiën

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

Vervolg en planning

- It Petear: 11 september 2025;
- It Debat: 18 september 2025;
- It Beslút: 16 oktober 2025.

Na vaststelling van de beleidsregel door de raad, wordt dit besluit bekendgemaakt via de officiële kanalen. De beleidsregel treedt in werking op de dag na bekendmaking.

Communicatie + Participatie

Na het collegebesluit zijn de indieners van de zienswijzen geïnformeerd over onze reactie op de door hun ingediende zienswijze. Ze zijn daarnaast uitgenodigd voor de raadsbehandeling.

Na vaststelling van de beleidsregel door de raad worden de stukken op de gebruikelijke en voorgeschreven wijze gepubliceerd.

In overleg met communicatie wordt ook een bericht geplaatst in de krant en eventueel op de sociale media over het vaststellen van de beleidsregel.

De beleidregel wordt aan de ditigale welstandsnota toegevoegd, raadpleegbaar via [Welstandsnota Noardeast-Fryslân](#). De huidige regels worden vervangen door de door uw raad vastgestelde regels in een passende opmaak.

Bijlagen

- A. De 'Reactienota ontwerp beleidsregel zonnepanelen en -collectoren en buitenunits warmtepompen in beschermde dorps- en stadsgezichten';
- B. De vast te stellen 'Beleidsregel zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in beschermde stads- en dorpsgezichten 2025';
- C. De huidige regels in de welstandsnota 'OT6 – zonnepanelen en -collectoren in beschermde stads- en dorpsgezichten';
- D. De 'Ontwerp beleidsregel met wijzigingen'.

Dokkum, 15 juli 2025

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA

de burgemeester, mr. J.G. Kramer

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 juli 2025;

gelet op het bepaalde in de artikelen 4:81, eerste lid, 4:83 en 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 4:19 van de Omgevingswet;

Besluit:

1. In te stemmen met bijgaande en als zodanig gewaarmerkte 'Reactienota ontwerp beleidsregel zonnepanelen en -collectoren en buitenunits warmtepompen in beschermde dorps- en stadsgezichten' (bijlage A).
2. De 'Beleidsregel zonnepanelen en -collectoren, buitenunits van warmtepompen en airco's, en thuisbatterijen in beschermde stads- en dorpsgezichten 2025' als onderdeel van de welstandsnota gewijzigd vast te stellen (bijlage B).
3. De bestaande regels voor zonnepanelen in beschermde stads- en dorpsgezichten 'OT6 – zonnepanelen en -collectoren in beschermde stads- en dorpsgezichten' van de welstandsnota in te trekken en te vervangen door bijgevoegde beleidsregel (bijlage B), in een bij de welstandsnota passende opmaak.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 16 oktober 2025.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr. S.K. Dijkstra

mr. J.G. Kramer